

YALAN

SÖYLEME



1

Yalan, bir hatayı gizlemek amacıyla bir girişimde bulunmaktır. Bu girişim sözle olabileceği gibi jest, yazı ve susmayla da olabilir.

2

İnsanlar yalancı doğmazlar ama yalan söylemenin öğrenildiği bir gelişim süreci yaşarlar. 5 yaşına kadar çocukların söylemiş olduğu yalandan endişe etmeye gerek yoktur. Gerçeğe sadık kalma çocukta zamanla gelişen bir olgudur.





3

Çocuğa yalan söylememesi konusunda nutuk çekmek veya yalan söylediğini ispat girişiminde bulunmak yanlıştır. Çocuk açıkça yalan söylediği zaman, endişeyle karşılanmamalıdır

4

Çocuğun yalan söylenmesiyle etkili mücadele için öncelikle yalanın ne tür olduğu bilinmeli, yalandan çok buna neden olan psikolojik faktörler ele alınmalıdır.

5

Yalancılık olayı çevresel ilişkilerle birlikte ele alınmalıdır. Öncelikle çocukta yalancılığın gelişmesini kolaylaştıran nedenler bulunması gerekir.

YALANIN PSİKOLOJİK NEDENLERİ



Çocuğun sevgi ve ilgi ihtiyacının anne-baba tarafından yeterince karşılanamaması.



Çevresindeki insanların kötü örnek olması.



Çocuklar arasında kıyaslanma yapılması.



Çocuğa gücünün üzerinde sorumluluk verilmesi.



Çocuğun yaptığı hatalar sonucu sert cezalar verilmesi.

YALAN ÇEŞİTLERİ

Hayali Yalanlar

Küçük çocuklar gerçeği iyi değerlendiremedikleri için uydururlar. Yetişkinler bunları yalan olarak görür.

Abartılmış Yalanlar

Çocuklarda abartma genel bir özelliktir. Çoğu zaman taklit olarak başlar ve gelişir. Çoğu şeyin gerçekte olup olmadığını bilmez sadece duymuştur. Heyecan yaratmak için o da olayları büyütür, abartır.

Sosyal Yalanlar

En yaygın olan yalan türüdür. Çoğu zaman yetişkinlerin söyledikleri ve çocuklara söyledikleri yalanlardır. Örneğin, bir davete katılmak istemiyorsak, daveti "bir akrabam ziyarete geldi, gelemeyeceğim üzgünüm" diyerek reddeden bir anne-baba o an çocuğun kendisini dinlediğinin farkında olsa bile umursamaz.

Savunma Yalanları

Bir çocuğun veya gencin kendisini korumak için söylediği yalanlardır. Fazla tehdit, yasak kullanıldığında, itaate zorlandığı zamanlarda ve sorguya çekildiğinde bu tip yalanlara başvururlar.

Dikkat Çekme Yalanları

Çocuklar anne-baba ve öğretmenlerinin dikkatlerini çekmek için onların arzu, istek ve eğilimlerine ters düşen davranışları yapmış gibi göstererek, yalan söyleyerek dikkat çekerler.

Yüceltilmiş Yalanlar

Çocuklar başkalarının hayranlığı ve takdirini almak için yalan söylerler. Çocuğun başkalarının takdirini kazanmak ve ödül almayı arzu etmesi temel bir ihtiyaçtır. Çocuk bu ihtiyaçlarını normal yollardan başaramadığı veya doyuracak imkan verilmediği takdirde çocuk bunu başka yollardan telafi edecektir.



İstenmeyen bir şey yaptıklarında üstünü örtmek için yapabilirler, böylece başları derde girmez.

Doğruyu bildiğinizi bildikleri halde sadece dikkatinizi çekmek için de yapıyor olabilirler.

01

Hikâyelerini daha ilgi çekici kılmak ve kendilerini daha iyi hissetmek için yapabilirler.

02

03

O yalan söylediğinde sizin tepkinizi görmek ve ölçmek için yapabilir.

04

05

İstedikleri bir şeyi elde etmek için yapıyor olabilirler.

Çocuklarda Yalan Nasıl Önlenir ?

Yetişkinler örnek olmalıdır. Eğer anne-baba başkalarına yalan söyleyecek olursa, çocuğun dürüstlüğün önemini anlaması çok güç olacaktır. Çocuklar hangi yaşta olursa olsun, onlara yaşlarına uygun bir dille doğruyu söylemek gerekir.

Aşırı tepki göstermemek gerekir. Yumuşak ve hoşgörülü olmalı; cezadan kaçınılmalıdır. Aşırı tepki göstermek, çocuğun sizin öfkenizden korunmak için, yalan söylemeye devam etmesine yol açar.

Çocuklardan başaramayacakları şeyler beklenmemelidir.

Fazla baskıdan kaçınmalı ve koyduğumuz kurallarla çocuğun yaşamını fazla sınırlamamalıyız.

Yetişkinler çocuğu araç olarak kullanmamalıdır. Örneğin; anne ya da babanın çocuğa yalan söyletmesi. Annenin, "bu yaptığımızı baban duymasın" demesi.

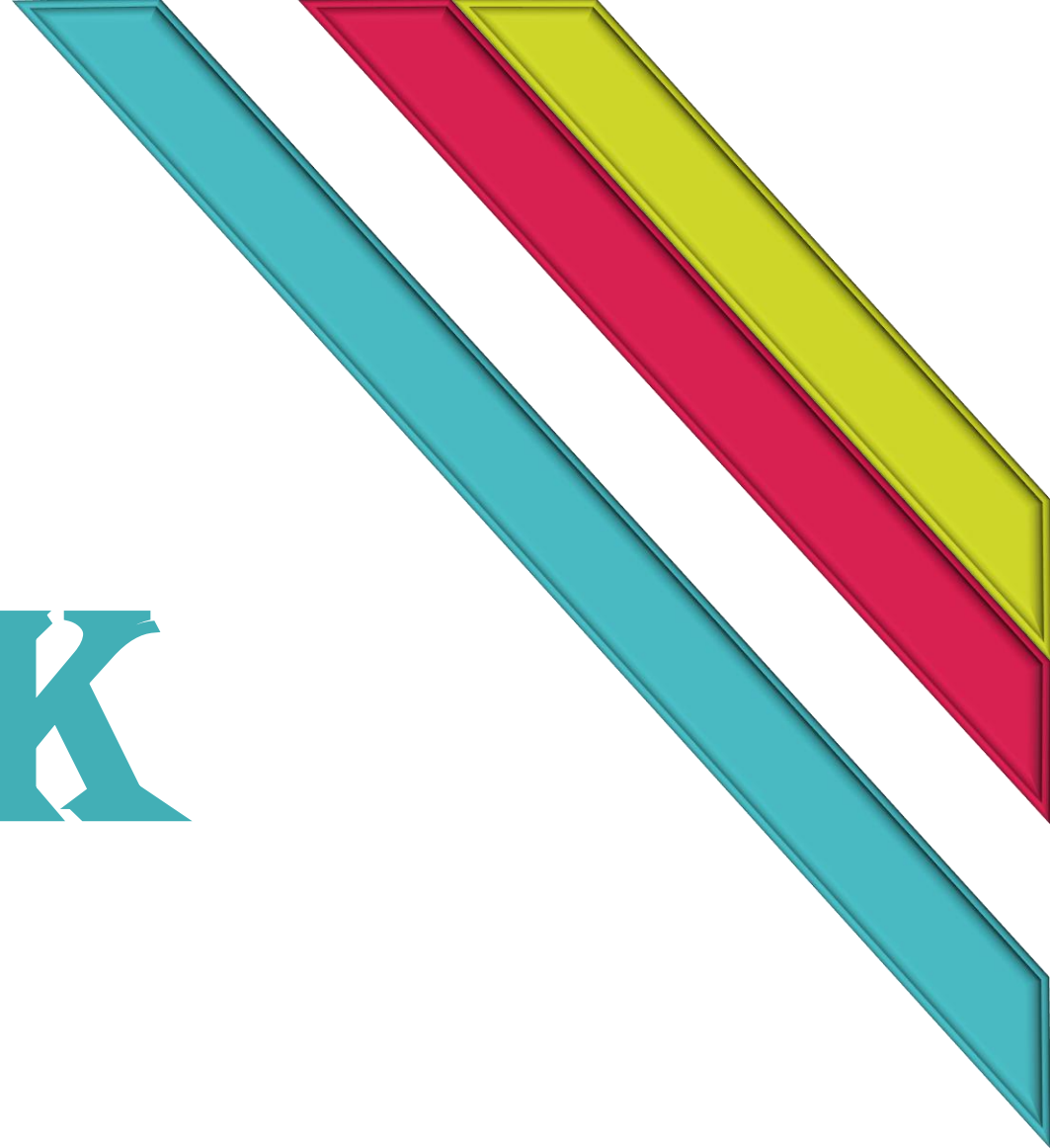
Çocuğun diğer çocuklarla kıyaslanmaması gerekir.

Yalan söylediği için çocuğu suçlamamak gerekir. "Yalancı" etiketi yapıştırılmış olan bir çocuk, zamanla bu etiketin gereklerini yerine getirecektir; çünkü yaptığı işin kendini yansıttığına inanır.

Ana-baba-çocuk iletişiminin olumlu olması gerekir. Çocuğu dinlemek ve çözüm yollarını kendisinin bulmasına yardımcı olmak gerekir.

Özellikle küçük çocuklar yalan söyledikleri zaman cezalandırılmamalıdır.

HIRSIZLIK



Okul öncesi dönemde, genellikle 7-8 yaşlarına kadar görülen izinsiz eşya alma davranışı, bir uyum ve davranış bozukluğu olan 'çalma davranışı' olarak kabul edilmez. Bu dönemden önce, özellikle 3-6 yaşları arasında çocuklar gittikleri evlerde veya kreşte arkadaşlarında gördükleri objeleri ve oyuncakları almakta sakınca görmezler.



Çocuğun bu davranışının altında yatan neden, beğendiği nesneyi yanında bulundurmaya çalışmaktan öte bir şey değildir. Okul öncesi dönemde mülkiyet duygusu tam olarak gelişmediği için, çocuklar, başka birine ait bir eşyayı izinsiz olarak almanın kötü bir davranış olduğunu anlamakta güçlük çeker. Bu nedenle, çalma davranışının bir uyum ve davranış bozukluğu olarak ele alınabilmesi için çocuğun ilkokul çağına gelmiş olması gerekir.



Çocuklarda bir uyum ve davranış bozukluğu olarak görülen çalma davranışının altında yatan sebepler;

Hatalı Anne-Baba Tutumları

1

Aşırı disiplinli tutum

2

Kıyaslamacı anne-baba tutumu

3

Paraya aşırı düşkünlük veya cimrilik

4

Maddi cezalar verme

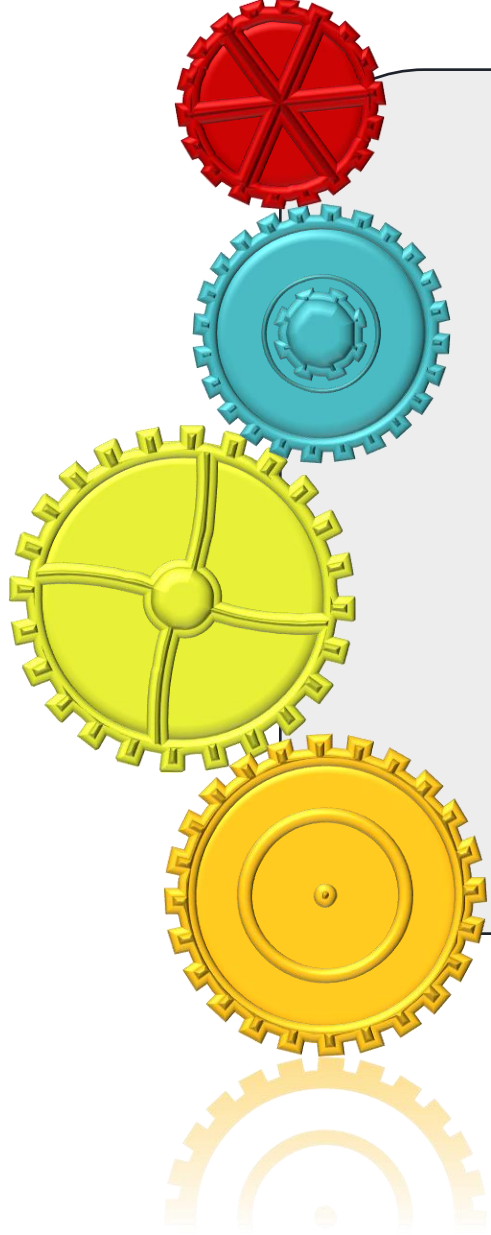
5

Çocuğun ihtiyaçlarının giderilmemesi

6

Önceki çalma davranışının pekiştirilmesi

Değersizlik Duygusu ve Özgüven Eksikliği



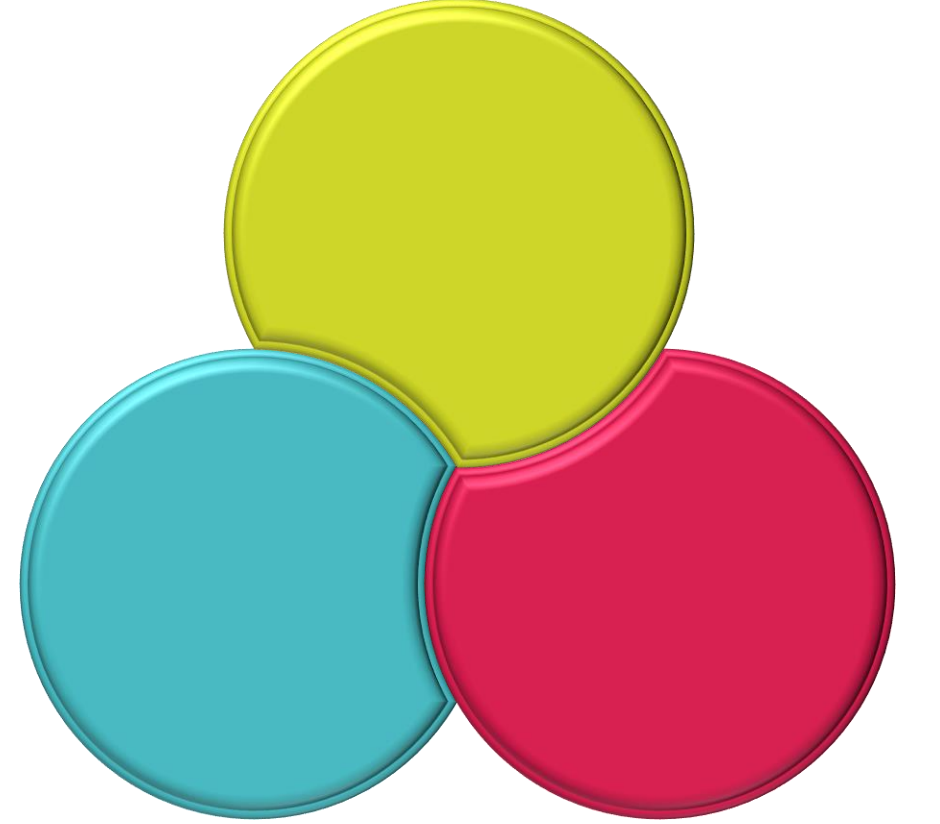
Çocuğun kendini değersiz hissetmesi bu davranışı destekler. Kendini yetersiz hisseden çocuk değerli gördüğü eşyaları çalarak kendini değerli kılmaya çalışır. Yetersizlik duyguları taşıyan çocuğun anne-babasının aşırı koruyucu tutumu ve çocuğu sürekli kontrol etmeye çalışır tavırları çocuğun bu duygularını pekiştirir. Böylece, kendisine güvenilmediğini düşünen çocuk giderek öz-güvenini kaybetmeye başlar.

Kıskançlık ve Rekabet Duyguları

Kardeşlerini veya başka çocukları kıskanan çocuklar yaşadıkları rekabet duygusunu bastırabilmek için çalma davranışı gösterebilirler. Bu nedenle uyum bozukluğu geliştiren çocuklarda çalmak, kıskanılan veya rekabet edilen kişiden öç almak anlamına gelmektedir

Sevgisizlik ve İlgisizlik

Fiziksel ve maddi ihtiyaçların giderilmemesi gibi, manevi ihtiyaçların giderilmemesi de bu uyum bozukluğuna neden olabilmektedir. Yeterince sevilmediğini düşünen, duygusal anlamda yeterince ilgi görmeyen ocuk, başkalarına ait eşyaları alarak elde edemediği sevgi açığını gidermeye çalışır. Bu sebeple aileleri tarafından dışlanmış çocuklarda çalma davranışının görülme sıklığı fazladır.



Aileler Nasıl Tutum Sergilemeli ?

A

İlgi ve sevgi çocuğa verilmelidir.

B

Aşağılayıcı, dışlayıcı, yargılayıcı, suçlayıcı tutumlardan uzak durulmalıdır.

C

Çocuğun küçük yaşlarda bir şeye sahip olma eğilimi ona ait oyuncaklar ve eşyalar temin edilerek doyurulmalı ve onun müsaadesi olmadan hiç bir şeyi başkalarına verilmemelidir.

D

Çocuğa mülkiyet kavramı öğretilmelidir.

E

Cezalandırıcı, yasaklayıcı tutumlar sergilenmemelidir. Şiddete başvurulmamalıdır.

F

Anne-baba çocuğa model olmalı, başkalarının haklarına saygılı bireyler olarak, çocuklarına iyi örnekler sunmalıdırlar.

G

Çocuğa bir eşyayı nasıl ödünç alması gerektiği, ne zaman geri vermesi gerektiği öğretilmelidir.

H

Aile içi ilişkiler güçlendirilmelidir.



**Rehberlik
Ve
Psikolojik Danışma
Servisi**

